

Tisztelt Olvasó!

Ezt az illusztrált történeti kronológiát kísérletnek tekintjük, s szeretnénk esetleges hibáit kijavítani, évről-évre pontosítani, kiegészíteni. Kérjük ehhez segítő együttműködését. Szíveskedjék jelezni, ha észrevétele, javaslata van e-mailen (monos.emil@med.semmelweis-univ.hu), vagy telefonon (1-210-6038). Kérjük, hogy az illusztrációkkal kapcsolatban is tegyen javaslatot, ha rendelkezik hiánypótló, vagy kifejezőbb képekkel, illetve valamelyik elhagyását javasolja. Előre is köszönjük építő kritikáját!

A KLINIKAI KÍSÉRLETI KUTATÓ- ÉS HUMÁN ÉLETTANI INTÉZET ILLUSZTRÁLT TÖRTÉNETI KRONOLÓGIÁJA 1959–2012

1959–1962:

Megalapításra került intézetünk jogelődje, a Külső Műtési Klinikák Kísérleti Kutató Laboratóriuma (KiKuLa), s 1959. szeptember 1-jén megkezdhette működését (*Gegesi Kiss Pál rektor 4905/1959 sz. levele dokumentálja ezt*) a Külső Klinikai Telep három pavilonépületében, melyek a II. Sz. Szülészeti és Nőgyógyászati Klinikához tartoztak, és az I. Sz. Sebészeti Klinika alagsorában (VIII. Üllői út 78/A). Az egyetem ezen új szervezeti egységének alapítója és első igazgatója Kovách Arisztid GB egyetemi docens („felügyelő egyetemi tanárok” Zoltán Imre szülész és Hedri Endre sebész). Ekkor a kutatói létszám kilenc fő (Erdélyi András, Fedina László, Fonyó Attila, Harmath József, Koltay Edit, Lipták József, Menyhárt János, Mitsányi Attila, Somogyi János), a gyakornoki létszám pedig három fő volt (Bíró Zsuzsanna – 1960. augusztus 31-től, Monos Emil, Szlamka István). A csoport a Bálint Péter által igazgatott Puskin utcai Élettani Intézetben szerveződött. A korábbi években e csoportnak még tagjai voltak, többek között: Antal János, Dóda Margit, Irányi Magda, Gosztonyi György, valamint Kiss Sándor, és számos „külsős” klinikus munkatárs.

Még a Puskin utcai épület (ELTE) falai előtt: Kovách Arisztid egyetemi docens (középen), jobb keze felől Vlagyimir Mihajlovics Hajutyin professzor Moszkvából, és Monos Emil frissdiplomás gyakornok, bal keze felől Szilassy Gyula főasszisztens és egyik asszisztensnő munkatárs (1959)

E kép is a Puskin utcában készült. Balról jobbra: Mitsányi Attila, külföldi vendég (ismeretlen), Menyhárt János, Kovách Arisztid – „a Főnök”, Kellner Mariann (kardiológus vendégkutató), Monos Emil

Az 1959-ben alapított Külső Műtési Klinikák Kísérleti Kutató Laboratóriumának háborús (1945 és 1956) sebeket viselő főépülete a Külső Klinikai Telepen

Folytatódott „A kísérleti orvostudomány vizsgálómódszerei” című, 7-kötetes, a hazai orvostudományi kutatások II. Világháború utáni fellendítésében meghatározó jelentőségű gyűjteményes munka szerkesztése és írása Kovách Arisztid vezetésével és számos belső és külső szerzőtárs közreműködésével (Akadémiai Kiadó, 1954–1963).

E 7-kötetes, korszakos jelentőségű kiadvány Kovách Arisztid kezdeményezésére és főszerkesztésével született meg (kötetméret: 18x24,5x5,5 cm, 1099 oldal!)

Számos egyetemi klinikával és intézettel épült ki kutatási együttműködés, kezdetben nagyjából a traumás vérkeringési sokk élettani mechanizmusainak felderítésére. E kooperációkban is jelentős szerep jutott a KiKuLa korszerű II. emeleti *Saroklaboratóriumának*, valamint elektronikai és mechanikai műhelyének (vezető mérnök Harmath József, később Sedlacek Sándor).

A modern, és híressé vált vérkeringés-élettani *Saroklaboratóriumban*: balról a második Kovách Arisztid, jobb keze felől Molnár Éva rajzoló asszisztens, jobbszélen Szilassy Gyula főasszisztens, és két asszisztensnő munkatárs

Az első évtizedekben a kísérletes munka dominánsan altatott kutyákon és macskákon folyt.

Sándor Péter kísérletezés közben a „főnöki” Saroklaboratóriumban

Nász Simon állatgondozó felvezet egy kísérleti alanyt

Intézetünk első igazgatói titkárnője és laborasszisztensei: Kovách Arisztidné (Milike), Budai Józsefné (Marika), Kovács Judit és Katona Klára

Ez időszak egyik legígéretesebb hazai együttműködése Szentágothai János professzorral – és munkatársaival – alakult ki, aki a baráti-vá fejlődött kapcsolatot portré festménnyel is megörökítette.

Kovách Arisztid fiatalkori (40 éves) portréja (Szentágothai János festménye). Képszöveg:
*„Most már nyugodtan állíthatom, hogy 1960-ban így néztél ki. Esetleg Magad is elhiszed.
 Tegnap kotorászva régi dolgaim közt, megtaláltam. Őlel, Pityu. 1977. júl. 1.”*
 (Eredetije jelenleg az intézet konferenciatermében látható.)

A Vasfüggönyön át, Kovách Arisztid úttörő szervezésével, Hans Schaefer professzor és Hans Weidinger docens támogatásával, tanulmányutakat is eredményező, élő munkakapcsolat épült a nyugat-németországi Heidelbergi Egyetem Élettani Intézetével, majd más „nyugati” intézetekkel is. Az elsők között Erdélyi András (1958), Fedina László (1959), Somogyi János (1960, Heidelbergi Biokémiai Intézet) és Monos Emil (1964) kaptak lehetőséget kiutazásra. E tanulmányokra támaszkodva Fedina László korszerű *Elektrofiziológiai laboratóriumot* épített fel a KiKuLa-ban, amelyhez Göteborgban, Anders Lundberg intézetében töltött másfél éves tanulmányútja is fontos tapasztalatokat eredményezett.

1963:

Fedina László és Mitsányi Attila moszkvai tanulmányútra utazott (SZU Orvostudományi Akadémia Normál és Kórélettani Intézete, vezetője VM Hajutyin).

1965:

A sikeres, negyedéves heidelbergi tanulmányútja elismeréseként az MTA féléves leningrádi tanulmányutat ajánlott fel Monos Emilnek, aki a Pavlov Intézetben (Vasziljevskij Osztrov) folytatott kutatómunkája mellett számos más tudományos intézményt is meglátogatott Leningrádban, Pavlovban, Moszkvában, Tallinban, Tbilisziben, Jerevánban és Kijevben.

1966:

Analóg, majd később hibrid és digitális számítógépek alkalmazásával, évtizedekre kiható, sikeres együttműködés indult a KiKuLa (Monos Emil) és az újonnan szerveződött BME Automatizálási Tanszék (Szücs Béla tudományos munkatárs, Csáky Frigyes tanszékvezető) között.

1966. augusztus 1–5.: a BME Automatizálási Tanszékről teherautónyi, korszerű adatrögzítő és feldolgozó kölcsönműszerekkel először „töltöttük fel” a KiKuLa *saroklaboratóriumát* (Szücs Béla mérnök, tudományos munkatárs)

1967:

Az „International Union of Physiological Sciences (IUPS)” megbízta Kovách Arisztidet a *Newsletters* című lapjának szerkesztésével.

Erdélyi András kinevezést kapott az Országos Munkaegészségügyi Intézet Kísérleti Élettani Osztálya élére, ahol helyettese Mitsányi Attila lett.

1970:

Kovách Arisztidet *egyetemi tanárrá* nevezték ki egyetemünkön. Megkezdte másfél éves amerikai tanulmányútját a Hahnemann Egyetemen és a Pennsylvania Egyetemen

(Philadelphia, Pa.), ösztöndíjforrások sorát tárta fel munkatársai s más fiatal magyar kutatók számára.

Rubányi Gábor, 4 évi TDK-s tevékenysége után, állást kapott intézetünkben, majd 11 év elteltével az USA-ban folytatta kutatótevékenységét.

1971:

Kovács Arisztid támogatásával, intézetünk munkatársai közül Sándor Péter az elsők között kezdett hosszú tanulmányutat (14 hónap) a Pennsylvania Egyetemen („Hartford Foundation Grant Award”; „American Heart Association Grant Award”), majd követte őt Dóra Eörs, Nyáry István, Bíró Zsuzsanna, Nádasy György, Szilassy Gyula, Urbanics Rudolf, Hamar János, Sedlacsek Sándor, Dézsi László, Komjáti Katalin, Szabó Csaba, Benyó Zoltán, Balla István és mások.

1972:

Az Egyetemen közismertté és közkedvelté vált KiKuLa átvette az Általános Orvoskar másodév második félévfolyamának *élettanoktatását* (közös tanterem a II. Sz. Nőgyógyászati Klinikával és a Radiológiai Klinikával, gyakorlóhelyiségek az I. Sz. Sebészeti Klinika alagsorában).

Kovács Arisztid megbízást kapott a Semmelweis OTE Tudományos Diákköri Tanácsa *elnöki funkciójának* betöltésére. (A BOTE Tudományos Diákkörei I. Tudományos Kongresszusát 1954. április 22-én tartották, melynek egyik főszervezője Menyhárt János tanársegéd, a Tudományos Diákkörök Szervező Iroda titkára, aki később, 1956-ban az orvosegyetemi Forradalmi Bizottság elnöke, 1959-ben a KiKuLa egyik alapító tagja.)

MTA-doktor: Fonyó Attila és Somogyi János.

Menyhárt János *címzetes egyetemi tanári* címet kap (1969-től MTA kutatólabort vezet a Radiológiai Klinika épületében).

A Magyar Ösztöndíj Bizottság pályázaton nyert nemzetközi (IREX) ösztöndíjával Monos Emil egyéves tanulmányutat kezdett meg a Lysle Peterson vezette Pennsylvania Egyetem Bockus Kutatóintézetben. Az ekkor szerzett tapasztalatokkal – különösen Robert H Cox laboratóriumában – megalapozta a hazai korszerű érbiomechanikai kutatásokat, valamint a későbbi sikeres kutatási együttműködési projekteket Arthur C Guyton (Jackson, Mississippi), ill. Allen W Cowley Jr (MCW, Milwaukee, Wisconsin) által vezetett amerikai egyetemi élettani intézetekkel.

1973:

Antoni Ferenc rektor felterjesztése az Egészségügyi Minisztériumba (6622/1973 sz. levél): „1973. szeptember 26-án az Általános Orvostudományi Kar Tanácsa megvitatta a II. Sz. Élettani Intézet létesítésére vonatkozó bizottsági javaslatot. A kar dékánja múlt év december 10-én kelt levelében javasolja, hogy az egyetemhez tartozó Kísérleti Kutató Laboratóriumból II. Sz. Élettani Intézetet létesítsenek. Az Egyetemi Tanács december 12-i ülésén az Általános Orvostudományi Kar dékánjának javaslatát napirendre tűzte és egyhangúlag elfogadta A kiküldött bizottság megállapította, hogy az általános orvostanhallgatók élettanoktatása körüli gondjaink megoldásának egyetlen reális lehetőségét abban látja, ha a jelenlegi Kísérleti Kutató Laboratórium elnevezéssel működő és az élettanoktatását másfél éve sikerrel végző szervezetet II. Sz. Élettani Intézetté szervezik át.” A kiküldött bizottság elnöke Szentágothai János volt.

1974:

A New Delhiben rendezett élettani világkongresszuson Kovács Arisztidet az *IUPS titkárává* választották; a Magyar Élettani Társaság (MÉT) kapta az 1980-as világkongresszus budapesti megrendezésének jogát.

Fedina Lászlót kinevezték a Semmelweis OTE Számítástechnikai Csoportja (a későbbi Informatikai Igazgatóság) *igazgatójának*.

Monos Emil tanítványaival - Bérczi Viktor, Hudetz Antal, Nádasy György – kiépíti a korszerű Érbiomechanikai saroklaboratóriumot a főépület 3. emeletén.

1975:

Fonyó Attila *egyetemi tanári* kinevezést kapott.

Kollai Márk USA-tanulmányútján (University of Pennsylvania, Cerebrovascular Research Center, Philadelphia) további, sok évre szóló kutatási együttműködési programokat alapozott meg (1976–80: University of New York, Downstate Medical Center; 1983–85: State University of New York, Downstate Medical Center; 1992: University of Virginia, Hunter Holmes Medical School, Department of Cardiology; 2003: Harvard Medical School).

1976:

Britton Chance professzort (Philadelphia, USA) a SOTE Egyetemi Tanácsa, Kovách Arisztid kezdeményezésére, Doctor Honoris Causa címmel tüntette ki.

Az önálló orvostudományi egyetemek 25 éves jubileuma alkalmából miniszteri oklevél Monos Emilnek „a magyar egészségügyi felsőoktatás érdekében végzett eredményes munkájáért”.

Urbanics Rudolf megkezdte másfél éves tanulmányútját a dortmundi Max-Planck Intézetben; az ionszelektív mikroelektróda technikában szerzett értékes tapasztalatokat.

Koller Ákos (ekkor válogatott vízilabda játékos, az OSC bajnok csapatának tagja) intézetünk munkatársa lett.

1978:

Az intézet új elnevezésében is kifejezésre jutott összetett, oktató- és kutatófunkciója, új neve: *Semmelweis OTE Klinikai Kísérleti Kutató- és II. Sz. Élettani Intézet*.

Menyhárt János a „Semmelweis OTE – Magyar Tudományos Akadémia Egyesített Kutatási Szervezetének” *igazgatója* lett, e feladatát 16 éven át folytatta, a *Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztjével* tüntette ki a köztársasági elnök.

Sándor Péter eredményes kutatómunkájáért egészségügyi miniszteri kitüntetésben részesült. Monos Emil kapta ez évben az Egyetem „Jendrassik Ernő Emlékérem és Jutalomdíj” kitüntetését; a SOTE TDK Tanácsa elismerő oklevéllel jutalmazta őt „a TDK-ban végzett *kiemelkedő oktató-nevelő munkájáért*”.

Eke András tanulmányútján (NIH Stroke Research Center, Department of Neurology, University of Alabama) több éves tudományos együttműködés alapjait fektette le a *brain optical imaging* és *experimental stroke* témákban.

1979:

Sándor Péter *Békésy György-díjat* kapott (Magyar Fül-, Orr-, Gégeorvos Társaság).

Nádasy György és Monos Emil miniszterhelyettesi Elismerő Oklevelet kapott „a Tudományos Diákkörben végzett *kiemelkedő oktató-nevelő munkájáért*”.

Harvichné Velkei Mária laboratóriumi asszisztens a *SOTE Kiváló Dolgozója* kitüntetést kapta.

Kovács Arisztid úttörő szervezőmunkája eredményeképpen került aláírásra a *tudományos együttműködési szerződés* a Semmelweis Orvostudományi Egyetem és a Pennsylvania Egyetem (PENN) között Philadelphiában (1979. ápr. 30.). Egyetemünk számos fiatal munkatársa részére nyílt meg további tanulmányút lehetőség a PENN-en

1980:

Budapesten, a Vásárvárosban, hatalmas sikerrel megrendezésre került az IUPS (International Union of Physiological Sciences) XXVIII. *Élettani Világkongresszusa* (közel hatezer regisztrált résztvevő). Előkészítésében, szervezésében intézetünk számos vezető munkatársa látott el kiemelt feladatokat, így Kovách Arisztid (Vice-president és Section Chairman), Menyhárt János (Treasurer), Monos Emil (Deputy Secretary General és szimpózium Co-Chairman), Erdélyi András (Deputy Secretary), Sándor Péter (Section Secretary).

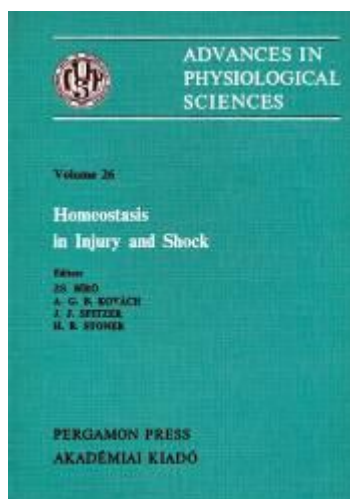

Az IUPS kongresszust hirdető plakátok megjelentek Budapest utcáin is

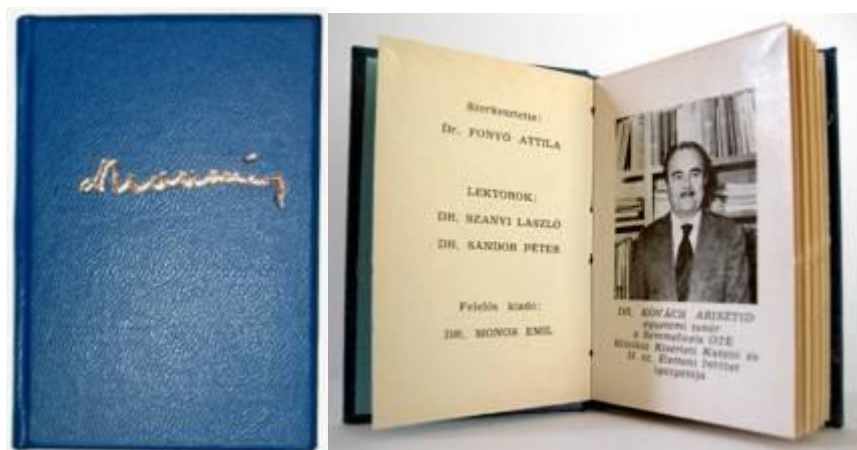
A budapesti IUPS Világkongresszus bronz emlékérmé,
Borsos Miklós szobrászművész alkotása (Ø: 6 cm)

A Világkongresszus teljes anyaga utólag publikálásra került Kovách Arisztid és munkatársai szerkesztésével (összesen 36 „Proceedings” kötet az *Advances in Physiological Sciences* sorozatban, Pergamon Press és Akadémiai Kiadó).

Az IUPS történetében először került publikálásra teljes világkongresszusi anyaga. A 26. kötet elején (3-23. oldal) található Kovách Arisztid nagy ívű előadásának szövege „*The brain in shock*” címmel

Az IUPS General Assembly Kovách Arisztidet *első alelnökévé* választotta Budapesten. Ugyanebben az évben az intézet munkatársai tudományos előadássorozat szervezésével és a „Kovách Arisztid” c. miniatűr könyv kiadásával (szerkesztető és felelős kiadó Fonyó Attila, ill. Monos Emil) ünnepelték Kovách Arisztidet 60. születésnapján.

Kovách Arisztid köszöntése miniatűr kiadvánnyal 60. születésnapján (48 oldal, 5x7,5 cm)

Ligeti László, mint „*Post Doctoral Fellow*” (Johnson Foundation, University of Pennsylvania, Philadelphia), megkezdte 2 éves amerikai tanulmányútját. Ennek során Britton Chance mellett értékes tapasztalatokat szerzett a mitokondriumok redox-rendszerének in vivo tanulmányozásában, s további tanulmányutakat alapozott meg magának és fiatal magyar kutatóknak (1985–1986: *Research Associate*, Department of Biochemistry-Biophysics University of Pennsylvania, Philadelphia; 1988–1992: *Visiting Scientist*, National Institutes of Health, Washington, USA).

Hudetz Antal tudományos munkatárs megkezdte első, egy éves tanulmányútját az USA-ban a Louisiana Technical University Biomérnöki Tanszékén, amely sok éves munkakapcsolathoz vezet a University of Alabama Birmingham stroke kutató csoportjával.

Az intézet dolgozóinak összlétszáma ez évben 74 fő volt (ebből 26 oktató és kutató).

Megjelent „A magatartás, motiváció és érzelem pszichofiziológiai alapjai” c. egyetemi jegyzet (SOTE KODK, írta Monos Emil).

1981:

Fonyó Attila lett a Semmelweis OTE Élettani Intézet (Puskin utca) igazgatója.

Sándor Péter a *European Medical Research Council* Standing Committee-jének tagja lett.

1982:

MTA-doktor: Monos Emil. Ez évben a MÉT-közügyűlés megválasztotta őt *főtitkárnak*.

Eke András „*Visiting Research Consultant*” kinevezést kapott (Department of Neurology, University of Alabama at Birmingham, Birmingham, AL, USA) és NIH-grant *szekcióvezetőként* megkezdte több éves kutatóprogramját a *brain optical imaging* és *experimental stroke* témakörökben.

Urbanics Rudolf egyetemi kitüntetésére *Madzsar emlékéremmel*.

1983:

Monos Emil *egyetemi tanári* kinevezése.

Eke András a Magyar Élettani Társaságtól Kutatási díjat, az IUPS kongresszusán (Sydney, Ausztrália) pedig *WO Fenn-díjat* kapott.

Kollai Márk „*Adjunct Associate Professor*” kinevezést kapott a New York-i Downstate Medical Centerben.

Urbanics Rudolf hároméves tanulmányútra utazott az USA-ba (University of Pennsylvania, Philadelphia, Cerebrovascular Research Center), ezzel több további tudományos együttműködést alapozva meg.

Hudetz Antal kapja az első „*Melvin H Knisely*” *kutatási díjat* az International Society of Oxygen Transport to Tissue (ISOTT) társaságtól.

1984:

Sándor Péter az Utrechti Egyetem Rudolf Magnus Farmakológiai Intézetének *tiszteletbeli doktora* lett.

Az *Egyetem Kiváló Oktatója I. fokozat* kitüntetés Monos Emilnek.

Eke András *Melvin H. Knisely-díjat* (International Society on Oxygen Transport to Tissue) és Travel and Membership Award-ot kapott (European Society for Microcirculation, III. World Congress on Microcirculation, Oxford, United Kingdom).

1985:

Intézetünk minden tagja részt vállalt a *MÉT 50. jubileumi – nemzetközi részvételű – vándorgyűlésének* szervezésében és lebonyolításában, Budapesten (*elnök*: Kovách Arisztid).

A MÉT-50 vándorgyűlés Rácz Sámuel és a Lánchídat ábrázoló bronz emlékérmek (Ø: 4 cm)

Kovács Arisztid kezdeményezte, hogy a MÉT alapítson *Rácz Sámuel Emlékérem* kitüntetést. Klaus Thirau (München, NSZK) professzort az egyetem tanácsa, Kovács Arisztid előterjesztésére, *Doctor Honoris Causa* címmel tüntette ki.

Kollai Márk „*Central Control of the Cardiovascular System*” címmel nemzetközi szimpóziumot szervezett Budapesten.

Eke András három éves terminusra az International Society on Oxygen Transport to Tissue (ISOTT) *elnökségi tagjának* választották.

Monos Emil, meghívásra, kétéves tanulmányutat kezdett a Medical College of Wisconsin (MCW, Milwaukee, USA) Élettani Intézetében *vendégprofesszorként*, s hosszú távú tudományos és oktatási együttműködést alapozott meg, számos fiatal magyar kutatónak (Hudetz Antal, Kauser Katalin, Szirmai László, Raffai Gábor, és mások), biztosítva tanulmányutakat az MCW-ben, ill. amerikai kollégáknak intézetünkben. E kooperációt később elnyert „National Science Foundation” (USA), OTKA, ETT és magyar úrkutatási grantek is támogatják.

Décsi László a Deutsche Herzstiftung ösztöndíját elnyerve, egyéves tanulmányútra utazott az Institut für Angewandte Physiologie, Albert Ludwigs Universität, Freiburg, NSZK intézetbe, ahol az akkor még újdonságnak számító EDRF/NO-kutatásban vett részt.

1986:

MTA-doktor: Dóra Eörs.

Eke András az *IUPS Commission on Microcirculation and Mass Transport* tagjává választották.

Megjelent „Az érfal biomechanikája” c. monográfia (Medicina, Aesculap sorozat, Csaba György felkérésére írta Monos Emil).

Az Amerikai Élettani Társaság *John F. Perkins Jr. Memorial Fellowship Award*-ját nyerte el Monos Emil.

1987:

„*Selected Topics in Hypothalamic Research*” címmel Kollai Márk nagy sikerű nemzetközi IBRO (International Brain Research Organisation) szimpóziumot szervezett.

Dóra Eörs kapta ez évben az egyetem *Jendrassik Ernő Emlékérem és Jutalomdíjat*, valamint a „*Kiváló Tudományos Diákköri Nevelő*” kitüntetést.

Eke András *Visiting Associate Professor* kinevezést kapott a Department of Pathology, University of Alabama at Birmingham, Birmingham, USA fakultásán, valamint megbízást az Experimental Neuropathology részleg vezetésére.

Kétéves vendégprofesszorsága végén *Honorary Citizen of Wauwatosa* kitüntetést kapott Monos Emil a Milwaukee körzetéhez tartozó várostól (JA Brundahl polgármester aláírásával), mely a Medical College of Wisconsin közvetlen székhelye.

Ivanics Tamást az ÁOK *Kari Tanács tagjának* választják egy évre.

Hudetz Antal megkezdte második, két és fél éves tanulmányútját a Louisiana Tech University (USA) Biomedical Engineering tanszékén, amelyet 1989-től a Medical College of Wisconsin Élettani Tanszékén Milwaukee-ban folytat tovább, később végleges *professzori* kinevezést nyer az egyetem Aneszteziológia Tanszékére.

1988:

Hamar Jánost kinevezték az Országos Traumatológiai Intézet Kísérleti és Tudományos Osztályának vezető főorvosává.

Adjunct Associate Professor kinevezést ("Affiliated Faculty Member") kapott Monos Emil a Medical College of Wisconsin Élettani Intézetébe (Milwaukee, USA). Itthon folytatta a korszerű *Érbiomechanikai saroklaboratórium* fejlesztését tanítványaival, kiegészítvén azt számítógépes mozgáskövető rendszerrel felszerelt *tílt-laboratóriummal* (BME kooperáció - Jobbágy Ákos) az ortosztázis és inverz-ortosztázis modellezése céljából; új lendületet kap a véna-kutatás.

Az Érbiomechanikai laboratórium számítógépes videomikroszkóppal és feedback-szabályozott mikropumpákkal

Tílt-laboratórium mozgáskövető berendezéssel: ortosztatikus jellegű gravitációs terhelésnövelés a hátsó végtagi vénákra
(Az „inverz-ortosztázis” a mikrogravitás modelljéül szolgál.)

Az ÁOK Kari Tanács az Oktatási Bizottság *elnökének* választotta Monos Emilt (2 év).
Dézsi László *Research Associate* beosztásban kétéves kutatási programot kezdett Philadelphiában (Cerebrovascular Research Center, University of Pennsylvania).

1989:

Sándor Péter *Adjunct Associate Professor* kinevezést kapott a University of Pennsylvania Neurológiai Klinikáján (Philadelphia, USA); hat éven át *vezetőkutatóként* vett részt a National Institute of Health, USA által támogatott kutatási projektekben.

Dóra Eörs egyetemi tanári kinevezést kapott.

Szabó Csaba Pro Scientia Aranyérmes lett.

1990:

Kovách Arisztid nyugállományba vonult, tevékenységét azonban folytatta mind az Intézetünkben, mint tudományos tanácsadó, mind pedig a Pennsylvania Egyetemen kinevezett professzorként. Hetvenedik születésnapján nagyszabású, nemzetközi részvételű szimpóziummal és dunai hajókirándulással ünnepelték Kovách Arisztidet munkatársai, tanítványai, barátai.

Hans Weidinger szülészprofesszor, a Bayreuthi Klinikák tudományos igazgatója (kutatói pályája a Heidelbergi Élettani Intézetben indult) köszönti az ünnepeltet

Kovách Arisztid (70) megköszöni a köszöntéseket a tiszteletére rendezett szimpóziumon a II. Sz. Nőgyógyászati Klinikával közös tantermünkben (1990)

Az intézet új igazgatója Monos Emil, helyettese Sándor Péter lett.

Az intézetben elindult az orvosi élettan angol nyelvű oktatása.

Sedlacsek Sándor a műhelyvezető mérnöki megbízatás mellett felvállalta a gazdasági vezetői feladatokat is az intézetben, az egyetemen elsőként épített fel korszerű számítógépes nyilvántartást.

Monos Emilt ez évben választották meg az Általános Orvostudományi Kar küldötteként az *egyetemi szenátus tagjának* (az *Egyetem Alkotmányozó Bizottságának elnöke* lesz), továbbá a *MÉT-elnökének*, valamint a Magyar Ösztöndíj Bizottság Egészségtudományi Szakkollégiuma *elnökének* (2008-ig). A MEDICOMP '90 konferencián (Szeged) ő tartotta a *Kalmár László Emlékelőadást* Szücs Béla (BME) kutatómérnökkel közösen.

Megkezdődött az intézet elektromos hálózatának felújítása, valamint korszerű számítógépi információs rendszerének kiépítése, továbbá új nyílászárók, folyosói és laborbútorzat installálása.

MTA-doktor: Sándor Péter.

Martin Reivich professzort (Philadelphia, USA) az Egyetem Tanácsa, Kovách Arisztid kezdeményezésére, *Doctor Honoris Causa* címmel tüntette ki.

1991:

Kollai Márkot a SOTE ÁOK *Kari Tanács tagjának* választották.

Sándor Péter *egyetemi tanári* kinevezést kapott; elnyerte a népjóléti miniszter „*Kiváló Diákköri Nevelő*” kitüntetését.

Kollai Márk az Egészségügyi Minisztérium *Oktatási Főosztályának vezetője* lett.

Eke András rektori (Réthelyi Miklós) felkérést kapott a Rectori Hivatal *főmunkatársi* és a SOTE *tudományszervezője* feladatainak ellátására; újabb három éves terminusra az *ISOTT elnökségi tagjának* választották.

Dézsai László *tudományos főmunkatársi* kinevezést kapott.

Dóra Eörs munkatársnők társaságában ünnepel

1992:

Tragikus hirtelenséggel elhunyt Dóra Eörs.

Létrejött az Egészséges Erekrét Alapítvány az intézetigazgató kezdeményezésére, az Experimetria Ltd. Támogatásával (a *kuratórium elnöke* Monos Emil).

Megújult az oktatás szerkezete s gyakorlati instrumentációja; számítógépek, illetve USA-ból kapott számítógépi modellek is alkalmazásra kerültek.

Kollai Márkot kinevezték másodállásban az Országos Korányi Tbc- és Pulmonológiai Intézet Kórélettani Osztályának *osztályvezető főorvosává*.

Eke András szervezésében elindult a Semmelweis Tudományos Fórum egyetemi tudományos rendezvénysorozat.

Sándor Péter *tagja lett az Országgyűlés Szociális, Családvédelmi- és Egészségügyi Bizottságának* (1994-ig).

Hans Weidinger professzort (Heidelberg, Németország) az Egyetem Tanácsa, Monos Emil kezdeményezésére, *Doctor Honoris Causa* címmel tüntette ki.

A Semmelweis OTE Kiváló Tudományos Diákköri Nevelője, továbbá Kiváló Tudományos Diákköri Nevelő I. fokozat kitüntetés (OTDT) Monos Emil részére. Az Academia Scientiarum et Artium Europaea ez évben választotta őt tagjai sorába.

1993:

Nemzetközi műhelykonferenciát szervezett az intézetben „*Adaptability of the Vascular System*” címmel Monos Emil.

Az OTDT előterjesztésére, az OMFB *témavezető mester* elismerésben és tudományszervezői tiszteletdíjban részesítette Monos Emilt.

1994:

Elindult a korszerű *Humánfiziológiai laboratórium* kiépítése Kollai Márk irányításával (3. emeleti *saroklaboratórium*).

MTA-doktor: Kollai Márk, aki ez évben kapta meg *egyetemi tanári* kinevezését is.

Sándor Péter *tagja* lett a Felsőoktatási és Tudományos Tanács (FTT) *Képzési Bizottságának*; ez évben nevezték ki a Világbank által támogatott *Európai Fiatal Kutatói Ösztöndíj Bizottság elnökének*.

Eke Andrást docensi képviselőként hároméves terminusra az ÁOK *Kari Tanács tagjának*, majd az ÁOK Kari Tanács *titkárának* választják.

Juhász Kálmánné titkárnő a SOTE Kiváló Dolgozója kitüntetést kapta.

Monos Emilt az International Society for Pathophysiology (ISP) egyik *elnökhelyettesévé* választotta a General Assembly Kyoto-ban; megválasztották a „Pathophysiology” (Elsevier) szerkesztőbizottsága tagjának is.

Váratlanul elhunyt Szilassy Gyula, intézetünk nyugdíjas főasszisztense, aki barátunk és laboratóriumi alaptéchnikákban sokunknak tanítómestere volt.

1995:

Monos Emilt megválasztották a Semmelweis OTE *oktatási rektorhelyettesévé*.

Monos Emil oktatási rektorhelyettes (1995–2000)

Egyetemünkön az elsők között akkreditálták az intézet belső és külső vezető munkatársai által kidolgozott „*A vérkeringési rendszer normális és kóros működésének mechanizmusai*” c. PhD-programot (alprogramvezetők ABC-sorrendben: Dézsi László, Eke András, Kollai Márk, Kopp Mária, Ligeti László, Monos Emil, Nagy Zoltán, Sándor Péter, Székács Béla; programvezető: Monos Emil). Megindult a doktoranduszképzés az intézetben.

Az élettani tudományok legmagasabb impaktfaktorú (IF: 20,545) lapja publikálta Monos Emil, Bérczi Viktor és Nádasy György „Local Control of Veins: Biomechanical, Metabolic, and Humoral Aspects” c. felkérésre írt összefoglaló tanulmányát (*Physiol Rev* 75: 611–666, 1995); a lap hat évtizedes történetében ez az első kizárólag magyar szerzők által írt közlemény.

Az intézet is bekapcsolódott a Budapesti Műszaki Egyetemen indult *orvosbiológiai mérnök (később egészségügyi mérnök) képzési* programba (az Egyetemi Szakmai Bizottság *társelnöke* 1993-tól – rektori felkérésre – Monos Emil, titkára Dézsi László). A fél éves *rendszerélettan* tantárgy oktatását az intézet munkatársai végzik (*tantárgyfelelős* 2005-ig Monos Emil, 2007-től Nádasy György). Dézsi Lászlót ez irányú szakmai tevékenységéért a Semmelweis Egyetem Tanácsa 2005-ben *Díszoklevéllel* jutalmazta.

Monos Emil *Szent-Györgyi Albert-díjat* kapott.

Eke Andrást a Semmelweis OTE *Doktori Tanácsának tagjává* választották. Eke András a Magyar Élettani Társaság 60. kongresszusán – Juhász-Nagy Sándor, a Vándorgyűlés elnökének felkérésére – „Fraktálfiziológiai Szimpózium”-ot szervezett. Eke András *„Visiting Scholar”* kinevezést kapott (Department of Biomedical Engineering, NIH National Simulation Resource, University of Washington, Seattle, WA, USA) és megkezdte az általa elnyert NIH-Fogarty grant által támogatott, többéves kooperatív kutatóprogramját a fraktálfiziológia témakörében.

Benyó Zoltán „Alexander von Humboldt Ösztöndíjjal” (két év, majd Magyar Állami Eötvös Ösztöndíj egy év), megkezdte hároméves németországi tanulmányútját (Department of Physiology, Ludwig Maximilians University, München), melynek során hosszú távú tudományos együttműködést, ill. további tanulmányutakat alapoz meg maga (2002–2006: Institute of Pharmacology, Ruprecht-Karls-University, Heidelberg) és fiatal munkatársai, tanítványai részére.

Sándor Péter mesteri, Rácz Sámuel „névében” és 18. századi stílusában írt levéllel köszöntötte Monos Emilt a 60. születésnapja alkalmából rendezett intézeti meglepetéspartin.

Sándor Péter emlékeztető ünnepi köszöntője

1996:

Kovács Arisztid professzor, intézetünk alapítója, váratlanul elhunyt György fia németországi otthonában (január 18, Köln). A Kerepesi úti temető ravatalozójában vettünk tőle örök búcsút (február 6.), végső nyughelye a Velencei temető. Egész életében példaadóan aktív volt, rendkívül sok feladatot, felelősséget vállalt magára. Jelzik ezt azok a tisztségek, kitüntetések is, amelyekkel személyét illették. A teljesség igénye nélkül soroljuk fel ezek közül a legfőbbeket. University of Pennsylvania Neurológiai Tanszékének professzora. A Magyar Élettani Társaság vezetőségi tagja. A Worldwide Hungarian Medical Academy elnöke. Az International Union of Physiological Sciences főtitkára, majd első alelnöke. A Belga Királyi Akadémia és a Lengyel Tudományos Akadémia tiszteletbeli tagja. A Kuopioi Egyetem

(Finnország) díszdoktora. A Csehszlovák Purkinje Társaság tiszteletbeli tagja. Az International Society for Oxygen Transport to Tissues elnöke. A nemzetközi Shock Society és számos más tekintélyes hazai és külföldi tudományos társaság, valamint bizottság tagja. A Semmelweis Orvostudományi Egyetem Kiváló Oktatója, Akadémiai Díjas, a Semmelweis Díj I. fokozatának birtokosa. A Svéd Egészségügyi Kutatási Tanács Díjának tulajdonosa. Az 1947–82. időszakról összeállított publikációs listája már 305 nyomtatásban megjelent dolgozatot, ill. 361 előadást tartalmaz. Legelső dolgozatát mesterével, Beznák Aladárral együtt jegyezte 1949-ben. A Nature-ben is publikált. („Isten vele, Professzor Úr!” címmel jelent meg nekrológ az Orvosegyetem 1996. 40/3. számában, az intézet három professzorának aláírásával.)

Nagysikerű nemzetközi tudományos műhelykonferencia került megrendezésre az intézetben (május 22.) „*Physiology and Pathophysiology of the Blood Vessels*” címmel (szervező: Monos Emil).

A nemzetközi műhelykonferencia néhány külföldi résztvevője intézetünk igazgatói irodájában: Thomas Kenner, RM Bajevsky (ülnek), Gabor Kaley, Gabor Rubanyi, ismeretlen, Robert Reneman

Eke András az ISOTT (International Society for Oxygen Transport to Tissues) *President-Elect-jévé* választották, és megbízták a társaság budapesti konferenciájának megrendezésével.

Gilányi Tiborné és Ikrényi Károlyné megbízást kaptak a „*Humán élettan*” tantárgy oktatására (előadás és vizsgáztatás) a BME Vegyészmérnöki Kar Biomérnök szakán (2003-tól Ikrényi Károlyné egyedül folytatja).

Kiadásra került a „*Vénás rendszer élettana*” c. egyetemi jegyzet (SOTE KODK, írta Monos Emil).

Kollai Márkot az Általános Orvostudományi Kar *Tudományos Bizottsága tagjává* választották; az ETT Kardiopulmonális és vesebetegségek kutatása és Hipertónia Bizottság *tagjává* is megválasztották; elnyerte a *Széchenyi Professzori Ösztöndíjat* 1997. január 1-jétől. Ez évben megkezdett hollandiai tanulmányútjával tartós tudományos együttműködést indított a „Cardiovascular Research Institute Maastricht”, valamint a „Research School, University of Limburg” intézményekkel, s kreatív partnerséget nyert intézetünk korszerű humán kardiorespiratorikus egységének fejlesztéséhez.

Urbanics Rudolf „*A SOTE Kiváló Oktatója*” kitüntetést kapta.

Gyógyszerész Avatás

1996

*"Esküszöm, hogy
bivatásomat a legnagyobb
lelkiismeretességgel fogom
gyakorolni..."*

Az ünnepi gyógyszerészavatást ez évben Monos Emil rektorhelyettes vezette

Dézsi László újabb fél éves vendégkutatói meghívást kap a University of Pennsylvania, Cerebrovascular Research Center intézetébe Research Associate (Staff Member) beosztásban.

Hudetz Antal – az ISOTT társaság *elnökeként* – megalapítja a Kovách Arisztid Emlékelőadást, melyet azután Kovách Arisztid volt tanítványai, magyar és külföldi kollégái tartanak meg évente az ISOTT konferenciák során.

Évtizedes kedves hagyományokat követve, ez évben is bensőséges Karácsony-ünnepet tartottak az intézet munkatársai.

Énekarunk az intézeti Karácsony-ünnepen a „Kispavilon” könyvtárhelyiségében. Középen Dézsi László (kísér gitárral), balkeze felől hangszerével Szekeres Mária, mögöttük az álló sorban: Spacsek Judit és Burka Éva asszisztensek, Schiszler István PhD-hallgató, Krauczy-Szántó Henriett asszisztens, Farkas Zsolt és Várbíró Szabolcs PhD-hallgatók, Szakonyi József (Dzsozi) demonstrátor

1997:

Generációs jellegű megújítási program indult az intézetben az orvosi élettan elméleti, valamint gyakorlati laboratóriumi oktatása színvonalának további fejlesztésére; ennek finanszírozására az intézet munkatársai – Monos Emil vezetésével – több jelentős pályázati

támogatást nyertek el (Felsőoktatási Programfinanszírozási Pályázat kétszer, Népjóléti Minisztérium primer prevenciós program).

A MÉT Közgyűlése (Pécs) felkérte Monos Emilt, hogy elnökként, munkatársaival együtt, szervezze meg 1999-ben a *LXIV. Vándorgyűlést* Budapesten.

Urbanics Rudolf a Biorex Rt. (Veszprém) Neurofarmakológiai Osztályának vezetője lett.

Kollai Márk kapta ez évben az egyetem *Jendrassik Ernő Emlékérem és Jutalomdíj* kitüntetését.

Eke Andrást a Semmelweis OTE Doktori Tanácsának alelnökévé választották.

Ligeti László elnyerte a *Széchenyi Professzori Ösztöndíjat* 1998. január 1-jétől.

Thomas Kenner professzort (Graz, Ausztria) az Egyetem Szenátusa, Monos Emil kezdeményezésére, *Doctor Honoris Causa* címmel tüntette ki.

Farkas Zsolt, első PhD-hallgatóink egyike, tragikus baleset áldozata lett a Magas-Tátrában.

A SOTE Szenátus titkos szavazással választott delegáltjaként az Aranykor Országos Nyugdíjpénztár *igazgatótanácsának tagja* lett Monos Emil (újraválasztásokkal 2010-ig).

1998:

Az intézet közalkalmazott dolgozóinak összlétszáma ez évben 40, ebből 18 oktató és kutató. PhD-hallgatók létszáma 3, az egyéves PhD-gyakornokoké ugyancsak 3. Tudományos minősítéssel rendelkező kutatók száma 10 (ezen kívül folyamatban van 5 fő minősítési eljárása), ebből tudomány doktora 3.

Elkészült az orvosi élettan tantárgy reformtematikájának első változata, amely az egészségmegőrzés és fejlesztés (primer prevenció) természettudományos alapozására is koncentrál. (Jelentős minisztériumi támogatásban részesült e projekt az „Egészséges Erekeért Alapítvány”-on keresztül.)

Kicserélésre került az intézet teljes, elavult fűtési hálózata.

Eke András, az ISOTT *elnöke* szervezésében a társaság Budapesten tartotta meg nemzetközi konferenciáját kiváló színvonalon az intézet munkatársaival közreműködésével. Eke András elnöki előterjesztésére a „Kovács Arisztid Memorial Lecture”-t Juhász-Nagy Sándor tartotta.

Benyó Zoltán elnyerte a „*Bolyai Kutatási Ösztöndíjat*” (3 év).

A MÉT Közgyűlése (Debrecen) jóváhagyta, hogy a *LXIV. Vándorgyűlés az intézet fennállásának 40. évfordulójával összekapcsolva kerüljön megrendezésre* Budapesten, Monos Emil elnökletével.

Sándor Péter az OTKA Élettudományi Szakkollégiumának *elnöke* és az OTKA-bizottság *tagja*, Monos Emil pedig az OTKA Élettani Zsűrijének *elnöke* lett.

A „*Semmelweis Egyetem Kiváló Tudományos Diákköri Nevelő*” kitüntetését kapott Sándor Péter.

Sándor Péter tanítványaival az Agyi vérkeringés laborban.

Álló sorban: Lacza Zsombor, Sándor Péter, Erdős Benedek, Nyáry Tamás, Mersich Tamás, Benyó Zoltán; ülő sorban: Harvichné Velkei Mária, Komjáti Katalin, Szelke Emese

Megjelent „Az agyi vérkeringés neurális szabályozása: dogmák, tények, gondolatok” c. monográfia (Scientia, írta Sándor Péter).

Lahtiban az International Society for Pathophysiology (ISP) *President-Elect*-jévé választották Monos Emilt, s megerősítették a 2002-es IV. ISP Világkongresszus (Budapest) *elnöki* funkciójában.

Monos Emil felkérést kapott a Magyar Tudományos Akadémia Orvosi Tudományok Osztályától az Acta Physiologica Hungarica *főszerkesztői* feladatainak ellátására; ugyancsak ez évben lett a News in Physiological Sciences (IUPS és APS közös kiadású lapja) egyik *Associate Editor*.

A Dies Academicus (1998. november 7.) elnöksége: Tulassay Tivadar általános rektorhelyettes (középen), valamint Sótónyi Péter ÁOK-dékan és Monos Emil oktatási rektorhelyettes

„Why do we teach physiology the way we do? An analysis of national characteristics” címmel publikálta az Amerikai Élettani Társaság jubileuma alkalmából az Adv. Physiol. Educ. különszáma Monos Emil felkérésre írt dolgozatát (19/1: S38-S40, 1998.).

Eke András, Monos Emil és Sándor Péter *Széchenyi Professzori Ösztöndíjat* nyert el 1999. január 1-től.

1999:

Július 5–8-án az intézet munkatársai, Monos Emil *elnökletével*, megrendezték a *LXIV. MÉT Vándorgyűlést* a Semmelweis OTE NET termeiben (mintegy 160 előadás és poszter prezentáció). A nagyszerű tudományos rendezvény megnyitóján került átadásra a MÉT tiszteleti tagságáról szóló oklevél és a Rácz Sámuel Emlékérem kitüntetés Osmo Hänninennek, az ISP elnökének. („A híres Rácz Sámuel úrhoz” c. Csokonai verset Szabó Gyula színművész olvasta fel.) A szervezők az intézet 40. évfordulója alkalmából összeállított „*Jubileumi Évkönyvvel (1959–1999.)*” ajándékozták meg a Vándorgyűlés résztvevőit. Válogatott előadások rövid közlemények formájában is publikálásra kerültek (Acta Physiol. Hung. 86/3-4, 1999.)

Monos Emil megnyitja a MÉT LXIV. Vándorgyűlést. Jobb keze felől Kovács László (MÉT elnöke) és Spät András (Élettani Intézet igazgatója), bal felől Gógl Árpád (egészségügyi miniszter), Romics László (rektor) és Sótanyi Péter (ÁOK dékán)

Osmo Hänninen (Kuopioi Egyetem) átveszi a Rácz Sámuel Emlékérem kitüntetést

A LXIV. MÉT Vándorgyűlés résztvevői. Az első sorban ülnek: Rosivall László, Fachet József, Hamar János, Osmo Hänninen, Kovács László, Monos Emil, Sótanyi Péter, Lénárt László

Intézetünk jubileumi évkönyve

Kollai Márk a Széchenyi Professzori Ösztöndíj fiziológiai tudományok zsűrijének *vezető szakértője* lett.

„Fáy András-díj” (oktatási miniszter) és „OTDK Mestertanár” kitüntetésekben részesült Sándor Péter.

Eke András és David T. Delpy (University College London) szerkesztésében, a Kluwer Academic – Plenum Publishers kiadásában megjelent az ISOTT budapesti konferenciájának tudományos anyagát felölelő kötet („Oxygen Transport to Tissue XXI”, Adv. Exp. Med. Biol. Volume 471).

Látogatást tett intézetünkben Ewald Weibel az IUPS elnöke (június 30.), Osmo Hänninen az ISP elnöke (július 5.), valamint William Ganong – a világhíres tankönyv (Review of Medical Physiology) szerzője, aki találkozott hallgatóinkkal is a tanteremben (november 4. és 5.).

Michael Wahl (München) professzort az Egyetem Tanácsa, Monos Emil felterjesztése alapján, *Doctor Honoris Causa* címmel tüntette ki.

Décsi László a Richter Gedeon NyRt., Bp., Vaszkuláris Farmakológiai Kutatólaboratórium főmunkatársa, majd *laborvezetője* lett.

Ligeti László rektori felkérést kapott az Egyetem *kreditfelelősi* teendőinek ellátására.

Tóth András rektori megbízást kapott az egyetem *ERASMUS-koordinátori* feladatainak ellátására.

Felavatásra került intézetünk *új érfiziológiai Miográf-laboratóriuma* (Sótonyi Péter dékán, Michael Wahl, valamint Németország Nagykövetségének kulturális attaséja jelenlétében), melynek felszerelését angiográfokkal a Humboldt Alapítvány finanszírozta. Benyó Zoltán sikeres pályázatának eredményeképpen.

A miográf-labor avatásán: jobbról Benyó Zoltán, Sótonyi Péter, német kulturális attasé, Lacza Zsombor

Ivanics Tamás elnyerte a 3-éves *Bólyai János Kutatási Ösztöndíjat*.
Megjelent „A vénás rendszer élettana” c. egyetemi jegyzet 2. kiadása (SOTE KODK, írta Monos Emil).
A *SOTE Kiváló Dolgozója* kitüntetést kapta Szily Ildikó asszisztens.

2000:

Kollai Márk lett az *intézet új igazgatója*, helyettese (2005-ig) Monos Emil, akinek intézetigazgatói megbízatása ekkor, közalkalmazotti munkaviszonya pedig 2005-ben ért véget).

Az ÁOK Tanácsa, Monos Emil előterjesztésére, jóváhagyta az intézet új nevét: Klinikai Kísérleti Kutató- és Humán Élettani Intézet.

Intézetünk oktatja az orvosi élettant magyar és angol nyelven a Semmelweis Egyetem Gyógyszertudományi Kara hallgatóinak is a 2000/2001. tanévtől, Vincze Zoltán dékán felkérésére.

Kollai Márk a Semmelweis Egyetem Honosítási Bizottságának *elnöke*, valamint a *Magyar Akkreditációs Bizottság tagja* lett.

Sándor Pétert az MTA Osztályközi Állatkísérleti Tudományos Bizottságának *tagjává* választották.

Eke Andrást és Monos Emilt *Emlékéremmel* tüntették ki a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Doktori Iskola megalapításában végzett munkájukért.

Az MTA Orvosi Tudományok Osztálya az újonnan alakult *Orvosi Informatika Munkabizottság elnökének* választotta Monos Emilt.

A műemlék jellegű (Kauser L. József építész) oktatási és könyvtár pavilonépület felújítása során két nagyméretű oktatóterem és egy kis előadóterem került kialakításra.

Intézetünk műemlék jellegű, felújított oktatási pavilonja a főépület (háttérben) mellett

Az újonnan szerveződött hatkarú Semmelweis Egyetemen, Sótonyi Péter felkérésére, rektori tanácsadóként vesz részt a vezetés munkájában Monos Emil, miután oktatási rektorhelyettesi megbízatása 1999. december 31-ével lejárt.

Allen Cowley, Jr. professzort (MCW, Milwaukee, USA), aki számos tanulmányút-évet biztosított intézetünk munkatársai részére, az Egyetem Tanácsa, Monos Emil kezdeményezésére, *Doctor Honoris Causa* címmel tüntette ki.

Doctor Honoris Causa kitüntetés átvételi ünnepsége a szenátusi díszteremben:
Allen W. Cowley, Jr. (középen), jobb keze felől felesége Terrie, bal oldalán Monos Emil

Elhunyt Menyhárt János („Orvos Egyetem” 44/9: 17, 2000).

2001:

„Exellence in Education” (Semmelweis Egyetem English Program Doctor of Medicine) kitüntetést kapott Kollai Márk; ez évben választották az OTKA Műszerbizottság tagjává.

Sándor Péter a Magyar Köztársaság elnökének „Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztje (polgári tagozat)” kitüntetését kapta „nemzetközileg elismert kutató és nevelő munkájáért”.

Batthány-Strattmann László-díjat kapott Monos Emil, az MTA közgyűlési képviselőjévé választják.

Ligeti László: habilitált doktor.

Benyó Zoltán elnyerte a „Békésy György Posztdoktori Ösztöndíjat” (2 év).

Hermán Péter „Veritas et Virtus” alapítvány II. díjat kapott.

Kocsis László Beznák Aladár Emlékérmet nyert.

Megjelent a „Szomatoszensoros működés, agyi elektromos tevékenység, ébresztés, ébrenlét, alvás” c. egyetemi jegyzet (SE KODK; írta Eke András), valamint a „Hemodinamika: a vérkeringés dinamikája” c. egyetemi jegyzet (SE KODK; írta Monos Emil).

A Semmelweis Egyetem Kiadói Tanácsának elnöke lett Monos Emil (2004-ig).

2002:

Új oktatólaboratóriumi helyiségek kerülnek kialakításra a Kispavilon alagsorában.

Avatóünnepség a Kispavilonban: Ivanics Tamás, Kiss Levente, Sándor Péter, Kovács Zsuzsanna, Lénárd Zsuzsanna, Sedlacek Sándor, Eke András, Fábián Judit

A jelenlegi (Kollai Márk) és az előző intézetigazgató (Monos Emil) együtt örül munkatársaival az új oktatólaboratóriumnak. Körülöttük: Krikus Lászlóné, Nagy Zoltánné, Ligeti László, Ivanics Tamás, Kiss Levente

Akkreditációt nyert az egyetem öt PhD-képzési programját magában foglaló *1. Sz. Elméleti Orvostudomány Doktori Iskola*, első elnöke Monos Emil.

Ligeti László MTA-doktor; elnyerte a 2 éves *Széchenyi István Ösztöndíjat*; megválasztották a *MÉT* pénztárosának.

Kollai Márk „*Kiváló Tudományos Diákköri Nevelő*” kitüntetést kapott.

Ivanics Tamás 3-éves *Békéssy György Posztdoktori Ösztöndíjat* nyert.

Benyó Zoltán *NATO Fellowship-et* és *Alexander von Humboldt Fellowship-et* nyert.

Megjelent a „*Hemodynamics: biomechanics of the blood circulation*” c. egyetemi jegyzet (SE KODK, írta Monos Emil).

A Semmelweis Egyetem Baráti Köre *elnökéül* választotta Monos Emilt.

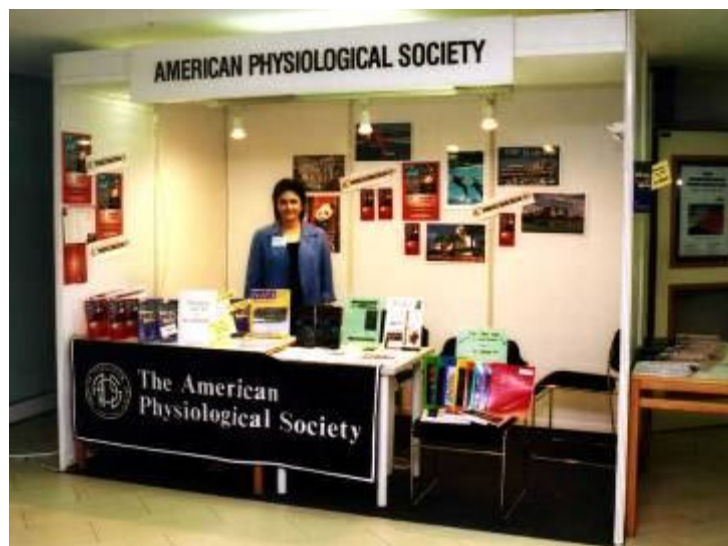
Az International Society for Pathophysiology (ISP) IV. Világkongresszusa, nagy sikerrel, Budapesten került megrendezésre (48 országból mintegy 700 előadás). Előkészítésében, szervezésében az intézet több vezető munkatársa kiemelt feladatokat látott el, így Monos Emil (*Congress President* és szekció *Chairman*), Ligeti László (*Congress Secretary*), Eke András (*Co-Chairman of Scientific Committee*).

Az ISP-2002 kongresszus megnyitó ünnepségének elnöksége. Balról jobbra: Kovács László, Sótónyi Péter, Szollár Lajos, Osmo Hänninen, Georgy Kryshanovsky, Monos Emil, Vizi Elek Szilveszter, Allen W. Cowley Jr., Csempesz Ferenc

Az ISP-2002 kongresszus bronz emlékérmé
(Csóka Zsuzsanna szobrászművész, Ø: 4,5 cm)

Az Amerikai Élettani Társaság is képviseltette magát az ISP-2002 kongresszuson

A család is besegít: barátságos *Ladies' Party* az ISP-2002 kongresszus prominens résztvevőinek feleségei részvételével. (Háttérben a vendéglátó házigazda, Szakolczai-Sándor Norbert, aki a kongresszus elnökének veje.)

Az ISP General Assembly Monos Emilt az *ISP* elnökévé választotta 4 évre; a Magyar Élettani Társaság *Rácz Sámuel Emlékéremmel* tüntette ki, Mádl Ferenc köztársasági elnök, mint fővédnök, levélben gratulált a kongresszus sikeréhez.

Az European Academy of Sciences *tagjai* sorába választotta Monos Emilt.

2003:

Kollai Márk *Kiváló Tudományos Diákköri Nevelő* kitüntetésben részesült.

Eke András „Széchenyi István Ösztöndíjat” nyert.

Benyó Zoltán: „Marie Curie Individual Fellowship” (2 év).

Lohinai Zsolt elnyerte a Bán Zoltán Alapítvány Díját és a Magyar Parodontológiai Társaság Díját.

Lacza Zsombor a Wake Forest Universityn megkapta a „Brain Research Young Investigator Awardját”.

Szabó Csaba *Gábor Dénes Díjban* részesült.

Hermán Péter a Brain'03 Konferencián *Bursary Award*-ot kapott.

Lacza Zsombor megalapítja a Biotech Hungary KFT-t, amely az intézettel együttműködésben új lokálisan ható értágító gyógyszerformuláció kifejlesztésébe kezd.

Megjelent a „Fraktál, káosz, élettani komplexitás” c. monográfia (Scientia, írta Eke András).

Munkatársaink Ligeti Lászlóval (bal szélén) 2003. január végén az intézeti tárgyalóban, mellette Ivanics Tamás, Gilányi Magda, Szabó Anna, Velkey Mária, Iváncsics Katalin (Juhász Kálmánné), Raffai Gábor, mögöttük Murányi Ildikó (Oravecz Lászlóné) és Balog Ibolya

Kollai Márk köszöntőt mond hagyományos Karácsony-ünnepünkön az intézeti könyvtárban

„The cerebral microcirculation in ischemia and hypoxemia. The Arisztid G. B. Kovách Memorial Lecture” címmel megjelent volt munkatársunk, Hudetz Antal *Kovách Arisztid Emlékelőadása az Adv Exp Med Biol.-ban* (530: 347-57, 2003).

2004:

Ligeti László *egyetemi tanár* kinevezést kapott.

Kollai Márk lett az OTKA Élettudományi Kollégium Kórtani tudományok szakzsűri *elnöke*.

Kollai Márk 60. születésnapját ünnepeljük az intézeti könyvtárban; mellette Oravecz Lászlóné, Németh Gyula, Kocsis László, Eke András, Ikrényi Kornélia

Ketten a köszöntők közül: Ligeti László és Fedina László

Kollai Márk emlékezetes kerti-partin látta vendégül minden intézeti munkatársát Leányfalun, a családi üdülőben.

Horváth Béla FEBS, EMBO és Magyar Állami Eötvös *ösztöndíjas* (Ruprecht-Karls Universitát, Heidelberg, 2004–2005).

„A *Semmelweis Egyetem Kiváló Dolgozója*” kitüntetést kapta Sedlacek Sándor műhelyvezető mérnök és gazdasági vezető.

Megjelent a „Hemodinamika – a vérkeringés biomechanikája” c. egyetemi jegyzet 2. kiadása (Semmelweis Kiadó, írta Monos Emil).

Az Egészségügyi Informatikai Szakmai Kollégium (2010-ig), valamint az MTA Tudományetikai Bizottság *tagja* lett (2008-ig) Monos Emil; újraválasztják közgyűlési képviselőnek.

Lénárd Zsuzsanna megkapta a „*Veritas et Virtus*” Alapítvány I. díját.
Lohinai Zsolt elnyerte a „Magyarországi Gyógyszerkutatásért Alapítvány” különdíját.
Hermán Péter a Yale Egyetem Diagnostic Radiology Department, MRI Research Centerének konzultánsa lett.
Horváth Ildikó az OTKA Kórtani Tudományok zsűri tagja lett.

2005:

Kollai Márk lett a Semmelweis Egyetem Külföldi Hallgatók Titkárságának *igazgatója*.
Kollai Márkot a Magyar Tudományos Akadémia Orvosi Tudományok Osztálya I. Sz. Doktori Bizottság *tagjává* választották.
Kollai Márk felterjesztésére *Professor Emeritus* státuszt kapott Monos Emil, aki *Kiváló PhD-oktató* kitüntetésben is részesült ez évben.
Zsembery Ákos Bólyai Ösztöndíjat nyert; vezetésével létrejött a *Celluláris elektrofiziológiai laboratórium*.
Benyó Zoltán *Magyar Állami Eötvös Ösztöndíjat* nyert; tudományos diákkörös tanítványai közül pedig Horváth Béla és Örsy Petra „*Pro Scientia*” Aranyéremben részesült.
Horváth Ildikó elnyerte az *MTA Simonyi Díját*.
Kiss Levente a Semmelweis Egyetem PhD Tudományos Napok-on *I. díjat* nyert.
Studinger Péter „*Sub Auspiciis Rei Publicae*” doktori kitüntetésben részesült.
Munkatársai, barátai, és családja (összesen mintegy nyolcvanan) emlékezetes, egésznapos disznótoros *meglepetéspartin* köszöntötték Monos Emilt 70. születésnapja alkalmából egy Visegrád feletti vadászvendéglőben.

Részlet az ünnepi disznótoros parti kora reggeli előkészületeiből

Munkatársai búcsúztatják Juhász Kálmánné (Iváncsics Katalin) előző igazgatói titkárnőt, aki az ÁOK Dékáni Hivatal munkatársa lett

2006:

Kollai Márkot a Semmelweis Egyetem *általános rektorhelyettesévé* választották (2006–2009).

Kollai Márk általános rektorhelyettes tanévnyitó előadást tart a Budapesti Kongresszusi Központban (2007)

MTA-doktor: Benyó Zoltán. Ez évben *„Kiváló Tudományos Diákköri Nevelő”* egyetemi kitüntetést is kapott, s a Magyar Élettani Társaság elnökségi tagja lett *ifjúsági titkár* funkcióban (2010-ig).

Önállóul intézetünkben a modern *Szövetépitő laboratórium* Lacza Zsombor vezetésével, aki előzőleg a Wake Forest Egyetemen (USA) folytatott tanulmányokat az összejt-átültetés és az agytrauma témakörökben. A labor tudományos tevékenysége - korszerű sejtelettani technikák installálásával (pl. konfokális lézerpasztázó mikroszkóp, áramlási citométer) - mindinkább a regenerációs medicina területére összpontosít (pl. mozgásszervi sebészet), új terápiás eljárások fejlesztésével, szabadalmaztatásával.

Az épülő „konfokális” csoport, a *Szövetépitő laboratórium* magja, az intézet régi villamostechikai műhelye termében. Álló sor jobbszélén a vezető: Lacza Zsombor, mellette Orosz Gábor, Csordás Attila, Weszl Miklós, Cselenyák Attila, ülnek: Kugler Eszter és Váczi Gabriella

Zsembery Ákos elnyerte a *Magyar Vese Alapítvány Hársing László Díját*.

Miklós Zsuzsanna *Dr. Adorján Ferenc Emlékérem és Kutatási Ösztöndíj*, valamint *Kiegészítő Posztdoktori Ösztöndíj 2006/2007* kitüntetésekben részesült.

Az ISP V. Világkongresszusa Pekingben került megrendezésre, a Nemzetközi Tanácsadó Testület *elnöke* Monos Emil volt, emellett Tadaaki Mano-val közösen *szimpóziumot szervezett, ill. elnökölt*, az ISP-közgyűlés pedig megválasztotta az *elnökség tagjának* (Past-President), miután ISP-elnöki megbízatásának ideje lejárt.

Akadémiai Nívódíjban részesült Monos Emil, mint az Acta Physiol. Hung. főszerkesztője (MTA Orvosi Tudományok Osztálya és Akadémiai Kiadó).

Horváth Ildikó intézetünk munkatársa lett, *egyetemi magántanári* kinevezést kapott. A „Breath Research Foundation” (Ausztria) *kuratóriumi tagjává* választották. Ez évben lett a Magyar Tüdőgyógyász Társaság *elnökségi tagja* és a Társaság Tudományos Bizottságának *elnöke*. Megválasztották a Journal of Breath Research szerkesztőbizottságának *tagjává*.

Ivanics Tamás és Zsembery Ákos a Magyar Élettani Társaság *vezetőségi tagja* lett.

A tanulmányúton tartózkodó Hermán Pétert a Yale Egyetem Diagnostic Radiology Department, MRI Research Centerében a *Quantitative Neuroscience with MRI Program* koordinátorává nevezték ki.

Kiss Levente a MÉT LXX. Vándorgyűlésén elnyerte a *Legjobb Poszter Díjat*.

2007:

Súlyos betegségben elhunyt Ligeti László professzor.

Ivanics Tamást megválasztották a *MÉT pénztárosának* (elnökségi tag).

Benyó Zoltán lett a Magyarországi Humboldt Egyesület *titkára* (2010-ig).

Horváth Béla *Deák Ferenc Ösztöndíj*-at kapott.

Eke András szervezte az EU 6. Keretprogram *“EuroBloodSubstitutes”* konzorciumának zárókonferenciáját.

Horváth Ildikó a European Research Society School Course on Lung Pathology (London) *főszerkesztője* volt. Az European Respiratory Society „Scientific Group of Airway Regulation, Provocation and Monitoring” *elnöke* lett.

Lacza Zsombor a Semmelweis Innováció *ügyvezető igazgatója*.

Kugler Eszter *Pro Scientia Aranyérmes*.

Megjelent a *„Fejezetek az élettan tantárgyból”* c. egyetemi jegyzet (Semmelweis Kiadó, írta Eke András és Kollai Márk), továbbá *„A motiváció, az érzelem és a magatartás pszichofiziológiai alapjai”* c. egyetemi jegyzet 2. kiadása (Semmelweis Kiadó, írta Monos Emil).

2008:

Intézetünk átköltözött a még mindig háborús „sebeket” viselő eredeti épületéből az újonnan létesült *Elméleti Orvostudományi Központ* III. emeletére (EOK, IX. Tűzoltó u. 37–47).

Az EOK építészeti díjakat nyert épülete esti fényben

A két belső kert egyike az EOK-ban (Kiss Levente felvétele)

Habilitált doktor: Benyó Zoltán. *Tagja* lett a Semmelweis Egyetem Habilitációs Bizottságának (2010-ig).

Ivanics Tamás „A Semmelweis Egyetem Kiváló Oktatója” és „Kiváló Tudományos Diákköri Nevelő” kitüntetésekert kapott.

Benyó Zoltán vezetésével kiépül a modern *Molekuláris vérkeringés-élettani laboratórium*, melynek fő célkitűzése a vérkeringési rendszer molekuláris szabályozási mechanizmusainak integratív - szubcelluláris, sejt-, szövet- és szervezet szintű - vizsgálata. Számos korszerű módszer kerül installálásra: klasszikus és szövet-specifikus kondicionális, gén-deléciós technikák; szöveti véráramlás-mérés lézer-speckle és lézer-Doppler módszerrel; angiometria; humán és egér endothelium sejt kultúra; intracelluláris Ca^{2+} -szint meghatározás; génexpresszió analízis immunhisztokémiával, Western-blottal és in situ hibridizációval.

Horváth Ildikó a Magyar Tüdőgyógyász Társaság 55. Nagygyűlésén a szervezőbizottság *elnöke* volt; a Társaság „Korányi Gyűű”-vel tüntette ki. Augusztus 31-én intézetünköl távozott, a Pulmonológiai Klinika tudományos főmunkatársa lett.

2009:

Kollai Márk igazgatói megbízatása lejárt, Ligeti Erzsébet akadémikus (Semmelweis Egyetem, Élettani Intézet) *megbízott igazgató* lett (helyettesei Kollai Márk és Benyó Zoltán). Az igazgatói állás ez évben nem került kiírásra.

Ligeti Erzsébet egyetemi tanár, az MTA levelezőtagja, megbízott igazgató (tudományos kutatói pályáját intézetünkben kezdte TDK-sként, Dr. Fonyó Attila irányításával)

Habilitált doktor: Ivanics Tamás; ez évben kapta meg a *Semmelweis Egyetem Kiváló Tudományos Diákköri Nevelője* kitüntetését.

Lacza Zsombor *tudományos főmunkatárs*.

„A *Semmelweis Egyetem Kiváló Dolgozója*” kitüntetését kapott Balog Ibolya titkárnő.

„Award for Lifetime Achievement in Physiological Sciences”, a Szerb Élettani Társaság kitüntető emlékérmé Monos Emil részére.

Lacza Zsombor a „Semmelweis Innováció Kutatáshasznosító és Tanácsadó Kft” *ügyvezető igazgatója* lett (telephelye: intézetünk volt oktatási pavilonja a Külső Klinikai Telepen).

Intézetünk fennállásának 50. évfordulója alkalmából emlékező írást publikált Monos Emil: *”Dr. Kovách Arisztid professzor (1920-1996) – a Tanár úr. In: Emlékezünk Orvosainkra 3. (szerk: Vincze J), NDP Kiadó, Budapest, 2009. Pp. 193-207.”*

2010:

Benyó Zoltán az intézet *új igazgatója*, s megkapta az *egyetemi tanári* címet; igazgatóhelyettes Kollai Márk.

Habilitált doktor: Eke András, Nádasy György.

Lacza Zsombor „*Kiváló Tudományos Diákköri Nevelő*”.

Eke András „*Visiting Professor*” kinevezést kapott a Yale Egyetem Department of Diagnostic Radiology fakultásán (New Haven, CT, USA); meghívták a „Frontiers in Fractal Physiology” c. lap szerkesztőbizottságába.

„*Wesprémi-díj*” kitüntetés és emlékérem a Magyar Orvostörténelmi Társaságtól, továbbá „*Ittebei Kiss István Emlékérem*” a Budapesti Eötvös József Gimnázium Baráti Egyesülete részéről Monos Emilnek.

Megjelent a „Physiology of the Venous System” 2. kiadása Allen W. Cowley Jr. előszavával, valamint „A vénás rendszer élettana” 4. kiadása (Semmelweis Kiadó, írta Monos Emil).

A MÉT Közgyűlés (Szeged) az *Etikai Bizottság elnökének* választotta Monos Emilt, továbbá *örökös tiszteletbeli vezetőségi tagnak* választotta az ISP közgyűlése Montrealban, miután Past-President megbízatása lejárt.

Néhai Kovách Arisztid professzorról, születésének 90. évfordulóján emlékező írás jelent meg az Orvosi Hetilapban (151/14: 588-590, 2010.), s plenáris előadás hangzott el a MÉT LXXIV. Vándorgyűlésén (Szeged, 2010. június 16-18., Monos Emil).

2011:

Benyó Zoltánt megválasztották az MTA Elméleti Orvostudományi Bizottság *titkárának*.

Kollai Márk „*Apáczai Csere János-díj*” kitüntetésben részesült.

Létrejön a *Sejtfiziológiai laboratórium* a Szövetéptítő laboratórium kardiovaszkuláris kutatások irányában elkötelezett kutatóiból Kiss Levente irányításával. Fő programja a szívizomzat károsodását követő folyamatok vizsgálata, a szív sejthalapú terápiájának mechanizmusa és hatékonyságának fokozása modern eszközökkel (konfokális mikroszkóp, áramlási citométer, molekuláris biológiai módszerek).

Az intézet közalkalmazott dolgozóinak összlétszáma: 39, ebből 21 oktató és kutató; a PhD-hallgatók létszáma: 9; tudományos minősítéssel rendelkező kutatók száma: 17 (ezen kívül folyamatban van 2 fő minősítési eljárása), ebből MTA-doktor 4.

Megjelent a „Hemodynamics – Biomechanics of the blood circulation” 2. kiadása Thomas Kenner előszavával (Semmelweis Kiadó, írta Monos Emil).

„A Semmelweis Egyetem Kiváló Dolgozója” kitüntetést kapott Szabó Anna laboratóriumi asszisztens.

„Rektori Dicséret” kitüntetésben részesült Nagy Zoltánné.

A Kovács Arisztid emlékelőadást John W. Severinghaus tartja az ez évi ISOTT konferencián (július 24-27, Georgetown University, Washington DC, USA).

Félévtized után ismét *Akadémiai Nívódíjban* részesült Monos Emil, mint az Acta Physiologica Hungarica főszerkesztője (MTA Orvosi Tudományok Osztálya és Akadémiai Kiadó), s Bartha Jenő (Élettani Intézet) a lap menedzserszerkesztője. Ez időszakban a lap felkerült a nemzetközi Impact Factor listára (IF/2010: 1.226!).

A Semmelweis Egyetem Baráti Köre harmadszor is újraválasztotta *elnökének* Monos Emilt. Az egyetemi vezetés korábbi felkérésére - Monos Emil és Molnár László (Központi Levéltár) által - összeállított előadásra alapozva (lásd: www.baratikor.sote.hu) megjelent a „BOTE – SOTE – SE: Az önálló orvosegyetem első hat évtizedének illusztrált történeti kronológiája” (In: Vincze J. ed., „Emlékezünk orvosainkra 9., BOTE – SOTE – SE 1951-2011”, NDP Kiadó, Budapest, pp. 39-70.); e munka első kísérlet arra, hogy a budapesti önálló orvostudomány története kronológiai rendben összefoglalásra kerüljön.

2012:

Benyó Zoltán XXX. *Jubileumi OTDK Emlékérem* kitüntetésben részesült.

Intézetünkben megkezdődött a *német nyelvű gyógyszerészképzés, tantárgyfelelős* Zsembery Ákos.

Ivanics Tamás vette át Bartha Jenőtől az Acta Physiologica Hungarica *menedzserszerkesztői* posztját a főszerkesztő felkérésére.

„Dékáni Dicséret” kitüntetésben részesül Oravecz Lászlóné (Murányi Ildikó) laboratóriumi asszisztens.

A Korányi-projekt építkezésének előkészítése megindul: szeptember első heteiben lebontották a KiKuLa volt főépületét és két kispavilonját.

„Így múlik el a Világ dicsősége”: 2012. szeptember első hete.

A KiKuLa-főépület „dicsőséges” *Saroklaboratóriumainak hajdan* helyet adó részei még állnak, de csupán pár napig! (Bérczi Viktor felvétele.)

Intézetünk „hűlt helye”: 2012. szeptember második hete
(Eke András felvétele.)

Megjelent a „Hemodynamika – a Vérkeringés Biomechanikája” 3. átdolgozott és bővített kiadása Thomas Kenner előszavával (Semmelweis Kiadó, írta Monos Emil).
Intézetünk karácsonyi partija, gazdagon terített asztal körül, rendkívül üde és bensőséges hangulatban zajlott december 20-án. Benyó professzor lelkesen fogadott kezdeményezésére, a munkatársak kisgyermekkori fényképeiből Balog Ibolya titkárnő hangulatos, anonim vetített kitalálós versenyanyagot szerkesztett. Egy palack pezsgő volt a nyertes jutalma.

Szépén terített asztal körül indult, s kulturált versennyel folytatódott a karácsonyi parti

Összeállította Monos Emil, az intézet „1959–1999 Jubileumi Emlékkönyv”-e, továbbá vezető oktatók szakmai CV-je illetve egyéb dokumentumok, valamint személyes közlések és diszkussziók alapján.